

KOČEVSKI SLOVENEK

Izhaja vsakega 5., 15. in 25. dne v mesecu; če je na tak dan praznik, dan prej. — Pos. štev. 1'50 din.; letna naročnina 30 din., v zamejstvu 60 din. — Poštno-ček. rač. št. 17.785. Oglasi po ceniku. — Izdaja konz. lista, čigar predst. je Karel Škulj, župnik v Dol. vasi pri Ribnici. — Urednik Andrej Struna, Kočevje. — Tiska tiskarna J. Pavliček, Kočevje.

Slovenski škof A. Martin Slomšek — naš program!

Poklonimo se velikemu vladiki, narodnemu vzgojitelju, velikemu našemu vzorniku, slovenskemu škofu Antonu Martinu Slomšku, ko te dni praznujemo Slomškov dan! V kmečki hiši na Slomu na Sp. Štajerskem mu je tekla zibelka. In slovenske hiše, slovenskega naroda on nikdar ni pozabil, nikdar ni zatajil. Vse svoje življenje je ostal živ, delaven ud svojega naroda, veren sin svojega ljudstva. Visoko se je dvignil kot Gospodov služabnik, postal je cerkveni knez. Visoko se je dvignil kot narodni probuditelj, eden najplodnejših slovenskih pisateljev, po svojem jeziku najpriljubljenjši, v pesmi in nevezani besedi, pa vendar je ostal vedno skromen in preprost. Poznal je svoje ljudstvo, živel z njim in zanj, z njim delil veselje in bridkost. Po svoji delavnosti in zmožnostih je postal velikan, ki je pa vedno prisluskoval utripu slovenskega srca, zato je videl in čutil ponižanje in zapuščenost svojega ljudstva. Kot zvest pastir je skrbno čuval svojo čredo. Vodil jo je po poti poštenja sv. vere in narodne zavesti, na božje pašnike večne resnice in sreče. Svetniško je njegovo življenje, tisoče in tisoče podpisov je bilo pred letom izročeni sv. očetu, da se Slomšek proglasi za svetnika in vendar navzlic vsem svojim bojem, za krščansko popolnost ni zamudil niti trenutka, da ne bi služil z vsemi svojimi velikimi sposobnostmi in zmožnostmi svojemu narodu. Po očetovsko je skrbel za našo mladino, ustvaril nam je naše prve slovenske nedeljske šole. Dal nam je slovenske učne knjige, skrbel je za naše srednješolske in bogoslovce, ker je v njih gledal bodočnost našega rodu. Kdo se je tako s prisrčno ljubeznijo oprijel vztrajnega dela za ohranitev, razvoj in dvig slovenske besede? Kdo je s tako prisrčno ljubeznijo razlagal lepoto slovenskega jezika, kdo tako uspešno ucepil v slovenska srca ljubezen do materine besede kot veliki naš slovenski vzgojitelj škof dr. Anton Martin Slomšek! Povsod je odkrival lepoto in bogastva materinskega jezika, navduševal in gorel je sam zanj. Zasmehovan je bil zaradi tega in poniževan, pa vse to ga ni omalodušilo, marveč ponosno in navdušeno je branil svoje slovenstvo, češ: „Slovenka me je rodila, Slovenka me je dojila, naj me slovenščina hvaležnega sina ima“. Še bolj navdušeno je zaklical: „Pustite Slovincem dve reči, ki sta nam dragi kot svetle oči: Sveto katoliško vero in pa besedo materino“. Slomšek je zahteval, da se izobrazba našega rodu vrši v materinem jeziku. Kako hudo je pa obsojal vse one, ki zavržejo svoj materin jezik. Leta 1849, ko se je naš narod začel probujati, je zapisal besede: „Kdor svoj materin jezik zavrže, ga pozabi in zapusti, je podoban zmedenemu pijancu, ki zlato v prah potepta in ne ve koliko škode si dela“. Delo, ki ga je vršil škof Slomšek je postalo program vseh Slovencev, ki hočejo ohraniti svetinjo sv. vere in svojemu narodu.

Ta program so potrdili največji sinovi našega naroda. Ta program je tudi naš ideal v vsem delu za slovenstvo na Kočevskem. Narodno delo brez vere je nasprotno Slomškovega duha in nikdar ne vodi k sreči, marveč vedno nasprotno. Škof

Slomšek je tudi jasno pokazal s svojim delom, da vera ne nasprotuje narodnemu delu, pa tudi narodno delo nikdar ne sme nasprotovati veri. Slomšek je jasno povdarjal, da bodimo ponosni Slovenci na svoj jezik in na svoj rod. Pa ne samo ponosni v besedah, marveč tudi pogumni v dejanju, če je treba, da bomo branili pred vsakim sovražnikom svojo narodno zavest. Slomšek nas kliče na tako delo: „Slovensko krdelo, jaz kličem te vstan“, vliva nam pa tudi poguma z besedami:

Če pa vihar kdaj prihrumi
objame našo domačijo
pripravljeni bodimo vsi,
jeklene stisnimo pesti,
naj zapoje nam svojo melodijo!
Naj tuli okrog nas vihar,
branili bomo sveto stvar,
za ped — vmaknili se nikdar!

Veliki Slomšek bodi nam sveti vzor za narodno delo in zvest pomočnik, saj hočemo po tvojih potih.

Dr. Ivan Prijatelj

Dne 23. maja letos sta minuli dve leti, odkar je zatisnil oči veliki slovenski literarni zgodovinar in univerzitetni profesor

Dr. Ivan Prijatelj, slovenski literarni zgodovinar

dr. Ivan Prijatelj. Rodil se je 23. decembra 1875 pri Kuperjevih na Vinicah, v sodraški fari, tedaj v bližnji okolici naših velikanov Trubarja, Levstika in Stritarja. Ljudsko šolo je obiskoval v Sodražici. Po končanih treh razredih ga je oče vzel na Koroško, da poskusi trd kruh našega trpina — krošnjarja, da postane rešetar, krošnjar. Deček pa ni obupal, marveč cel čas, ko sta bila z očetom na Koroškem in nosila krošnjo po labodski dolini in njenih obrobni planinah, očeta nadlegoval in prosil, naj ga da študirat v Ljubljano. Res je očeta preprosila, da ga je poslal domov in v jeseni je bil že vpisan v Ljubljani v četrti razred ljudske šole. S 14. letom je prišel v gimnazijo.

Stanoval je v Alojzijevišču, kjer je ostal do šeste šole. Tu je bil agilen sotrudenik „Domačih vaj“ in sicer večkrat ne samo kot pisatelj, marveč tudi kot pisar in risar. Po končani gimnaziji se je najprej odločil za medicino in to na ljubo svojemu sošolcu pok. Marenčiču, češ, da bosta skupaj študirala, a ker tega le ni bilo na Dunaj — odšel je v bogoslovje —, se je lotil z vsem veseljem slavistike, zlasti ruske književnosti. Že v gimnaziji je namreč popolnoma obvladal ruščino in kot četrtošolec že prevedel Puškinovo „Kapitanovo hčer“. Na Dunaju je bil učenec velikega slavista Jagiča, nato pa odšel še v Rusijo k Pupinu. Tudi na Finskem, v Nemčiji, Parizu in na Poljskem je študiral. Po končanih študijah je postal knjižničar dvorne knjižnice na Dunaju, kjer je med svetovno vojno kot tak zelo veliko pomagal pri osvobodilnem boju južnih Slovanov. Po končani svetovni vojni je prišel v osvobodeno domovino in nastopil kot redni profesor na slovenski univerzi v Ljubljani, kjer je ostal do svoje smrti.

Pokojni profesor dr. Ivan Prijatelj ni bil le znanstvenik in literarni zgodovinar, marveč pravi preporoditelj slovenske književne kritike in zgodovine. Kot maturant je uredil almanah „Na razstanku“, kjer je tudi sam spisal črtico „Brez vesla“. Izza časa njegovega bivanja na Dunaju pa je znana zlasti njegova študija „Janko Kersnik in njegova doba“. Izdajal je tudi slovenske klasike Kersnika, Tavčarja, Jurčiča, katere izdaje so znane po njegovih uvodih in komentarjih. Od številnih prevodov iz ruščine pa naj omenimo zlasti Puškinovega „Onjegin“ in Gogoljevega „Revizorja“. V vseh teh prevodih se zlasti zrcali vsa Prijateljjeva umetnost jezika in prevajanja.

Za njegovo 60letnico je izšla jubilejna izdaja njegovih „Profilov slovenskih preporoditeljev“. S knjigo „Predhodniki in utemeljitelji ruskega realizma“ in zlasti s študijo že omenjene knjige „Janko Kersnik in njegova doba“ je pa pokazal moč svojega ustvarjanja odnosno obvladovanja velikega gradiva.

Ime dr. Prijatelja pa ni znano samo v naši ožji in širši domovini, marveč tudi zunaj. Bil je član znanstvenega društva za humanistične vede in član slovanskega inštituta v Pragi.

Ni bil pa dr. Prijatelj samo znanstvenik, učenjak velikega formata, marveč tudi vzgojitelj ter pravi oče in tovariš svojih slušateljev, od katerih je do svoje smrti vzgojil skoraj šesti rod. Kdor je bil njegov učenec, ga ni mogel in ga ne bo mogel nikdar pozabiti. Zato so se njegovi učenci odločili, da mu v znak hvaležnosti in spoštovanja postavijo v avli naše univerze v Ljubljani soho, njegovi rojaki in častilci pa na njegovi rojstni hiši na Vinicah spominsko ploščo.

Sam dr. Prijatelj si je pa postavil s svojimi deli največji spomenik, saj je zapustil nad 260 knjig in esejev.

Kočevski Slovenec

je narodno obrambni list. Vljudno Vas prosimo, da zaostalo naročnino za to koledarsko leto poravnate po priloženih položnicah čim prej!

Notranji pregled

Zaliteva JRZ: Jugoslavija mora ostati nevtralna!

V torek 26. septembra se je v Belgradu sešel glavni odbor stranke JRZ, ki je obravnaval važna dnevna vprašanja ter na podlagi svojih sklepov izdal sporočilo, v katerem med drugim naglašajo tole misel: Vrhovno vodstvo stranke JRZ ugotavlja, da zastopa večino srbskega naroda, zastopa veliko večino muslimanov ter ves slovenski narod. — Ta del sporočila so Hrvati vzeli z veseljem na znanje, saj je HSS danes stranka, ki sodeluje v vladi z JRZ na podlagi sporazuma. In HSS zastopa vse Hrvate. — Tako je danes zastopana večina vsakega izmed treh narodov, ki sestavljajo našo skupno državo. JRZ je sklenila, naj se narodni sporazum izvede do konca, to se pravi, da se naj v smislu načel sporazuma preureditev izvrši tako, da bodo vsi jugoslovanski narodi in vsi kraji ter stanovi mogli živeti svoje samoupravno življenje, ki bo ustrezalo skupnim namenom. Biti pa mora za vsakega čim več svobode. — Nadaljna točka torkovih sklepov je bila ta: Jugoslavija mora v sedanjem spopadu narodov ostati strogo nevtralna, ker ne želi drugega kakor mir, ki naj se v njem mirno razvijajo zlasti kmečki, delavski in obrtni stan.

Razpisane volitve v senat za senatorje na dan 12. novembra t. l.

V zvezi z notranjo politiko je treba omeniti še, da so razpisane volitve senatorjev, ki jih bodo na novo volili dne 12. novembra. Po postavi je del senatorjev voljen, drugi del pa je imenovan. Senatorje po postavi volijo narodni poslanci, člani banskih svetov in pa župani. Ker pa je narodna skupščina zdaj razpuščena, poslanci pač ne bodo volili. Prav tako ne bodo mogli zdaj voliti člani banskega sveta na Hrvaškem, ker sta banska sveta v bivši savski in primorski banovini razpuščena.

Vrhovno sodišče v Ljubljani

Važno je tudi omeniti, da bomo zdaj na podlagi sporazuma dobili v Ljubljani vrhovno sodišče, ki je dotlej za Slovence bilo v Zagrebu. To je v zvezi z organizacijo banovine Hrvatske, ki je dobila v svoje področje tudi pravosodje. Ker pa je vrhovno sodišče za Slovence bilo v Zagrebu, dobimo Slovenci zdaj vrhovno sodišče v Ljubljano.

Banova naredba za ohranitev naše nevtalnosti

Za ohranitev naše nevtalnosti je potrebno tudi primerno obnašanje prebivalstva. V ta namen je ban naše banovine izdal naredbo, s katero prepoveduje v javnih prostorih sprejemanje glasnih radijskih poročil, dalje prepoveduje nositi kroje, znake in zastave, ki bi pomenile propagando za katerokoli vojskujočo se državo.

O zaščiti pred zračnimi napadi

Zaščita živine, življenjskih potrebščin in hrane

Pravilniki določajo tudi posebna navodila za zaščito živine, življenjskih potrebščin in hrane. Splošno navodilo glede živine velja, da je v primeru nevarnosti treba imeti živino izven naseljenih krajev. Življenjske potrebščine in hrana pa naj bodo kar najboljšje zavarovane pred požarom in pred zastrupljenjem z bojnimistrupi. Živino je treba v naseljih odpejlati kakih 500 metrov proč od zgradb in po možnosti v najbližnje gozdišče, sadovnjake ali zaraščena zemljišča. Preveliko število skupaj nagnane živine je za napadalca iz zraka lahko bolj ugoden cilj kakor hlev. Zato je treba živino razgnati in razpostaviti tako, da bo varna tudi pred strupenimi plini. — V primerih kadar gre za dragocene živali, na primer plemensko živino, drage jahalne konje itd., je najboljšje nabaviti zanj posebne maske, gumirano odejo itd.

Življenjske potrebščine, katerih ni mogoče shraniti in obdržati v dobro zavarovanih skladiščih, je treba zavarovati s konzerviranjem, zavijanjem v voščeno platno ali parafiniran papir ter shraniti v hladilnikih ali ledenicah.

Poljske meje

so se od leta 1915 do 1939 mnogokrat izpreminjale

V 25. letih so se meje Poljske zelo pogosto izpreminjale, prav tako kot so se iste izpreminjale v davni preteklosti.

Stara Poljska se je zopet pojavila leta 1795. Napoleon namreč je v času svojega pohoda v Rusijo vpostavil Varšavsko vojvodstvo. V resnici to ni bila nobena samostojna država, nego neke vrste protektorat takratne dobe. Toda to vojvodstvo ni trajalo dolgo. Z Napoleonovim porazom pred Moskvo je tudi ta protektorat ugasnil. To je bilo leta 1813. Od tedaj naprej je bila Poljska pod upravo Rusije. Po sto dveh letih, v času svetovne vojne, so Nemci in Avstrijci zasnovali novo poljsko državo. O končni obliki te države je bilo treba, da se odloči na koncu dobljene vojne. V času svetovne vojne je Poljska bila razdeljena na dve vojni coni: na nemško in avstrijsko. Meje te poljske države so bile potegnjene leta 1918 s sklenjenim mirom v Brest-Litovsku na sestanku centralnih sil Nemčije in Avstrije na eni strani in Rusije na drugi strani.

Ko se je vojna končala z zmago zaveznikov, je prišla v razmotrivanje tudi poljska država. Po versajski pogodbi se je morala Nemčija odreči vsemu, kar je bilo sklenjeno z mirom v Brest-Litovsku.

Angleški državnik lord Kerzon je takrat napravil predlog o mejah poljske države proti vzhodu. Povdariti je treba, da so zavezniki priznali Poljakom pravico samoodločbe že predno so sami zmagali, to v času, ko je obstojala še vazalna država, ki so jo ustanovili Nemci in Avstrijci iz vojno-tehničnih vzrokov. Priznanje samostojnosti Poljakom je bilo obseženo tudi v 14. Vilsonovih točkah.

Mejo, ki jo je predložil za Poljsko proti vzhodu lord Kerzon, so imenovali Kerzonovo črto. Zavezniki so hoteli sprejeti to Kerzonovo črto za mejo Poljske napram Rusiji, toda Poljaki sami tega niso hoteli. Začeli so se bojevati takoj z Rusijo, v kateri je takrat razsajala državljanska vojna, da si ustvarijo dobre meje. Po mnenju nekaterih naj bi bila ta meja segala celo do črte, ki bi šla na severu od Smolenska preko Kijeva tja do Odese na Črno morje.

Zavezniki niso hoteli napraviti nobenega končnega zaključka glede meja proti Rusiji in je veliki zavezniški svet (petorica) sklenil, da vprašanje vzhodnih poljskih mej uredi naknadno.

V tem času je poljska vojska štela 25 divizij. S to vojsko je spomladi leta 1920 šel na vojni pohod pokojni maršal Pilsudski z bivšim avstrijskim maršalom — Poljakom — pl. Rozvadovskim v Ukrajino. 10. maja so Poljaki zavzeli Kijev. Medtem pa je boljševiška armada pod poveljstvom Tuhačevskega prodrla do same Varšave. Zaradi tega so se morali Poljaki petegniti nazaj iz Ukrajine in Kijeva. Poljakom se je posrečilo, da so rešili Varšavo in razbili

Suha hrana, ki nima v sebi mnogo vlage, se lahko hrani v navadnih lesenih zabojih, če so zaboji ob špranjah zalepljeni s papirjem. Po možnosti naj se ne napravljajo preveč velika skladišča in skrivališča za hrano. Vse to, kar velja za zavarovanje življenjskih potrebščin, velja tudi za živalsko krmo.

Zavedati se moramo, da se tekočine in tekoča hrana lahko mnogo hitreje zastrupijo kakor druga živila, zaradi tega jih moramo hraniti v hermetično zaprtih posodah. Glede vodnjakov ne smemo pozabiti, da morajo biti pokriti z betonsko ploščo. Zastrupljene tekočine moramo takoj uničiti, zastrupljeno hrano pa sežgati ali pa politi s klorovo raztopino in zakopati globoko v zemljo. Vedno pa se moramo izogibati uživanja vode, ki je bila shranjena v odprtih posodah ali vodnjakih, sumljivo hrano pa moramo poizkusiti tako, da jo damo najprej živalim.

Vsaka hiša naj ima zalogo življenjskih potrebščin. Ta zaloga mora za primer potrebe biti tolikšna, da živi družina lahko ves teden brez dokupovanja živil. Trgovine z življenjskimi potrebščinami pa so obvezane, da imajo zalogo živil, ki zadošča za mesec dni. To je neobhodno potrebno, ker bi se lahko zgodilo, da bi zaradi bombardiranja ali plinskega napada postale velike zaloge v skladiščih za živila neuporabne.

rusko vojsko. Z mirom, sklenjenim med Rusijo in Poljsko v Rigi, je bila določena meja na vzhodu. Z najnovejšim vpadom ruskih čet pa in s pogodbo, sklenjeno med Rusijo in Nemčijo, so Rusi premaknili svojo mejo na zahod približno na Kerzonovo črto, ki so jo že davno želeli imeti Angleži.

Razumljivo je tedaj, zakaj danes Angleži in Francozi zaradi Poljske ne izvajajo vojnih posledic tudi napram Rusiji in so še vedno z njimi v diplomatskih stikih.

Novice

Nj. Vel. kralju Petru II. so pričeli 2. oktobra s predavanji univerzitetnega in vojnega pouka.

Za predsednika volilnega državnega odbora za volitve v senat je bil postavljen predsednik senata g. dr. Anton Korošec. Odbor je že pričel s sejami.

Izšle so med drugimi odredbami kr. vlade tudi odredbe o pobijanju draginje in proti navijanju cen, o odkupu vprežne živine po vojaških oblasteh.

Uredba o odložitvi rubežni. Na podlagi § 113 finančnega zakona za proračunsko leto 1939/40 je pravosodni minister izdelal in podpisal uredbo o odlaganju rubežni proti civilnim osebam, ki so poklicane v vojaško službo. Uredba določa, da se proti osebam, ki so poklicane v vojaško službo, izvzema službo v stalnem kadru, ne more dovoliti in izvršiti v času, dokler so v tej službi, kakor tudi ne 30 dni po njihovi odpustitvi iz nje, nobene rubežni.

Uredba o odlogu stanovanj, najemnin poklicanih k vojakom. Belgrad, 3. okt. m. Pravosodni minister dr. Markovič je izdelal in podpisal uredbo o odlaganju plačevanja najemnine, ki jo dolgujejo osebe, pozvane na vojaško službo. Po tej uredbi se od oseb, ki so pozvane v vojaško službo najmanj za 15 dni, izvzema službo v stalnem kadru, dokler se v tej službi nahaja, in tri mesece po odpustu iz te službe, ne more zahtevati plačila dolžnih najemnin za najeto stanovanje, kakor tudi ne od tistih najemnikov, katerim izplačilni rok dospe v času, dokler se nahajajo v vojaški službi. Isto velja za poslovne lokale, če je najemnik zaradi vpoklica k vojakom moral ostaviti delo, ki se je tu opravljal, ali pa se je posel znatno zmanjšal.

Kraljevska banska uprava obvešča, da je Nemčija odobrila našim sezonskim delavcem, tudi ilegalnim, pošiljanje mesečnih 10 RM v Jugoslavijo. Izseljeniški povratniki naj ne prinašajo učinkovitih RM v Jugoslavijo, ker se tukaj v sedanjem času ne morejo vnovčiti, oziroma spraviti v primerno protivrednost.

Odločba sreskega načelstva v Kočevju. Koščiče češpelj in sliv so važne surovine za izdelavo oglja, ki se uporablja pri izdelavi plinskih mask. So dobro plačano trgovsko blago. Kmetovalci, zlasti revnejši ljudje naj zbirajo

Za zaščito otrok

Nj. Vel. kraljica Marija je ustanovila v Belgradu urad za zaščito otrok za primer vojne. Za zaščito otrok je bil ustanovljen odbor državnih predstavnikov, na čelu pod neposrednim predsedništvom Nj. Vel. kraljice Marije. Jugoslovanska unija je pričela ustanovljati v vseh mestih in okrajih krajevne odbore, ki bodo v primeru vojne nevarnosti izvrševali vsa dela, ki so predvidena za zaščito otrok. Da bi se čim prej mogla zgraditi otroška zavetišča, je unija pričela popisovati otroke v vseh mestih, predvsem otroke, katerih starši ali redniki iz kakršnega koli razloga v primeru vojne ne bi mogle vzdrževati otrok ali jih spraviti na varno. Unija smatra, da bo v primeru vojne nevarnosti morala skrbeti v vsej državi za okoli 200.000 otrok.

Na sestanku je bilo sprejetih več sklepov, med drugim, da morajo vsi banovinski odbori jugoslovanske unije za zaščito otrok takoj ustanoviti in organizirati krajevne odbore v vseh okrajih dotične banovine in organizirati odseke za zaščito otrok pri vseh krajevnih odborih. Vsi banovinski odbori morajo izdelati podroben načrt za evakuacijo in preskrbo otrok iz dotične banovine za primer vojne nevarnosti. Ta načrt mora biti izdelan v teku enega meseca.

Zunanji pregled

Italijanski predlog za mir - Za Anglijo ni več mogoč korak nazaj

Italijanska vlada se je že pred izbruhom sovražnosti trudila, da bi pripravila obe stranki do tega, da bi prišlo do mednarodne konference in da bi se za zeleno mizo uredilo vse poprej, preden bi bilo treba seči po orožju. Po treh tednih vojskovanja je italijanska vlada znova opozorila, da bi bilo umestno, če bi se zapadni velesili Francija in Anglija odrekli nadaljnjemu vojskovanju in sedli za zeleno mizo. Toda odgovor iz Londona in Pariza je bil tak, da sta obe vladi takoj izjavili, da sedanjega stanja na Poljskem ne moreta priznati; obe velesili se bosta vojskovali naprej, dokler ne bo strt tisti sovražnik, ki stalno vznemirja Evropo in pred katerim se morajo vsi narodi bati za svojo neodvisnost. Predsednik angleške vlade Chamberlain je v posebnem govoru v spodnji zbornici izjavil, da za Anglijo korak nazaj ni več mogoč. Borila se bo do končne zmage! — Prvi poskus za mirovna pogajanja je torej propadel.

Varšava se predala po 22 dneh junaške borbe

Na vzhodu Evrope pa se je medtem nadaljevalo delo utrjevanja postojank obeh zaveznikov, ki sta s svojimi posegi ustvarila nov položaj v vzhodni Evropi. Dne 27. septembra je varšavski radio napovedal, da se je mesto sklenilo predati Nemcem. Po 22 dneh junaške borbe je branilec Varšave začela primanjkovati voda; streliva ni bilo več dovolj. V mestu ni več bilo nobene hiše, ki ne bi bila poškodovana od obstreljevanja s težkimi topovi in največjimi nemškimi bombniki. Bati se je bilo še povrh vsega tega, da se bodo v mestu, ki je razdejano, začele širiti nalezljive bolezni. Toda mestno poveljstvo je sporočilo obenem, da se pogaja z nemškim poveljstvom za častno predajo; in res, nemške čete so v poljsko prestolnico vkorakale šele 2. oktobra.

Saradzoglu turški zunanji minister v Moskvi - Turška vojaška delegacija v Angliji

Začetkom prejšnjega tedna je prišel v Moskvo turški zunanji minister Saradzoglu. Boljševiški dostojanstveniki so ga sprejeli z vsemi častmi in Molotov, sovjetski zunanji komisar, je turškega zunanjega ministra večkrat sprejel. Po sestankih je bilo uradno objavljeno, da bo med Turčijo in Sovjetsko Rusijo podpisana nova pogodba, toda turški zunanji minister je v Moskvi podal časnikarjem izjavo, da se Turčija ne misli odmakniti od svoje politike zaveznitva z Anglijo in Francijo. Istočasno, torej tedaj, ko je bil turški zunanji minister še gost sovjetske vlade, je prispelo v London odposlanstvo višjih turških častnikov, ki so odšli v Anglijo, da dokončno sestavijo besedilo vojaškega sodelovanja med Anglijo in Turčijo v vzhodnem delu Sredozemskega morja.

Nenapadalna pogodba med Estono in Rusijo - Ruska oporišča na estonskih otokih

Pač pa se je novo stanje na vzhodu z vso silo naslonilo na malo baltsko državo Estono, ki ima nekaj nad en milijon prebivalcev in je tako velika, kakor približno četrtnina Jugoslavije. V vojnem stanju spravi ta država na noge komaj 110.000 oborožene vojske. Toda sovjetska vlada je nenadoma začela dolžiti Estono, da je ona kriva, da je iz Talina pobegnila poljska podmornica „Orel“, ki sedaj straši boljševiške parnike po finski zalivu. Sovjetska vojska se je začela zbirati ob estonski meji; govoriti se je že začelo, da so v nevarnosti vse baltske države. Sovjetska letala so začela preletavati estonsko ozemlje in pred Talin je priplula velika sovjetska vojna ladja, nosilka letal s spremstvom in letala z njenega krova so ves čas preletavala estonsko glavno mesto Talin. Pod temi pogoji se je moral v Moskvi pogajati z boljševiško vlado estonski zunanji minister Selter; sovjetska vlada je lahko dobila vse, kar je hotela. Sklenjena je bila nenapadalna pogodba med Estono in Sovjetsko Rusijo; Sovjetska Rusija je dobila ob morju važna oporišča in več estonskih otokov. Južni del finskega zaliva je sedaj v sovjetskih rokah, za Estono pa pravijo, da se je s to pogodbo že podala pod protektorat Sovjetske Rusije.

Razpust komunistične stranke v Franciji — veleizdajalci domovine!

V Franciji se je to splošno razpoloženje še posplošilo s tem, da je francoska vlada na svoji seji v sredo razpustila francosko komunistično stranko. V Franciji poslej v komunistu ne gledajo več samo člana prepovedane in razpuščene stranke, ampak ga preganjajo tudi kot „vleizdajalca domovine“.

Nemški zunanji minister von Ribbentrop v Moskvi - Ureditev vseh vprašanj in razdelitev poljskega ozemlja

Ko so se pripravljali ti dogočki, je bilo nenadoma objavljeno, da se v Moskvo drugič odpravlja nemški zunanji minister von Ribbentrop. Povabil ga je sam Stalin in uradno poročilo o namenu obiska je vedelo povedati samo to, da se morajo hitro urediti vsa vprašanja, ki se nastala med Sovjetsko Rusijo in Nemčijo zaradi Poljske. Ker sta bila v Moskvi še turški zunanji minister Saradzoglu in estonski zunanji minister Selter, je ves obisk dobil še večji pomen. Ribbentrop je bil v Moskvi dva dni. Večkrat se je sestel z Molotovom, Stalinom in njegovimi pomočniki. Ob zaključku razgovorov je bilo objavljeno, da sta se Nemčija in Sovjetska Rusija še bolj zvezali. Sklenili sta pogodbo o novi razdelitvi Poljske, ki bo poslej končna. Dogovorili sta se o tem, kako bosta še naprej med seboj trgovača, prav tako pa sta sestavili tudi načrt o tem, kako bosta pritiskali na Francijo in Anglijo, da se bo vojna na zapadu zaključila. Nemški zunanji minister von Ribbentrop je ob odhodu iz Moskve izjavil še, da se bosta Nemčija in Sovjetska Rusija že znali brniti, če bi se vojna na zapadu Nemčije nadaljevala. Von Ribbentropov obisk je torej še tesneje povezal stike med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo. Boljševiški oblastniki so v Moskvi priredili nemškemu zunanjemu ministru celo vrsto prireditvev in banketov, ki naj bi izpričali, kako tesne so vezi, ki poslej vežejo Nemčijo in Sovjetsko Rusijo. Glavnega banketa se je udeležil tudi Stalin in časopisi so prinesli vest, da je bil najslovesnejši trenutek tega banketa, ko sta von Ribbentrop in Stalin trčila na Hitlerjevo osebno srečo in zdravje. Ta dogodek je bil celo posnet po številnih fotoreporterjih in filmskih reporterjih in bodo te slike gotovo prešle v filmske in fotografske arhive kot zgodovinske dragocenosti.

Chamberlainova izjava: Anglija ne bo položila orožja - Za miren razvoj v Evropi!

Francoski in angleški uradni krogi so takoj odgovorili na nov poskus za mirovna pogajanja, ki je tokrat prišel iz Moskve. Predsednik angleške vlade Chamberlain je izjavil, da je v svojih dosedanjih izjavah že dovolj poudaril, da Anglija ne bo položila orožja, dokler se ne odstranijo ovire, ki preprečujejo miren razvoj in mirno življenje v Evropi. Angleški uradni krogi celo izjavljajo, da zdaj ne gre več samo za

Poljsko, ampak zato, da se za zmeraj onemogoči nemško premoč v Evropi. Prav iste izjave je bilo slišati iz francoskih uradnih krogov.

Ameriški senat osvojil Rooseveltov predlog

Medtem, ko se položaj na frontah samih utrjuje, pa se v nevtralnih državah pospešuje delo v tem smislu, da bi se čim bolj zavarovale pred vsemi hudimi posledicami vojne in da bi jih nikdo ne mogel potegniti v vojno obračunavanje. Najvažnejša je bila odločitev, ki jo je ta teden sprejel senatni odbor za zunanje zadeve v Washingtonu. Ta odbor je obravnaval Rooseveltove predloge o tem, ali se naj dovoli izvoz orožja v vojskujoče se države, to je v Francijo in Anglijo. S 17 proti 6 glasovom je senatni odbor sprejel Rooseveltove predloge, kar pomeni, da bo kongres spremenil dosedanje besedilo nevtralnostnega zakona kakor to želi Roosevelt.

Grof Ciano, italijanski zunanji minister, v Berlinu - Italija naj posreduje za mir - oziroma naj se odloči - Papež Pij XII. posreduje za mir

Nova poljska vlada in predsednik v Parizu

Predsednik poljske republike Ignac Moscicki je objavil 30. septembra, da podaja ostavko na mesto predsednika republike. V skladu z ustavo Poljske postane predsednik poljskega senata avtomatično predsednik poljske republike. Predsednik senata Vladislav Rackiewicz je prevzel vodstvo najvišjih funkcij na podlagi odredb poljske ustave. Novi predsednik republike Rackiewicz je položil prisego na poljskem poslanstvu v Parizu. Polaganju prisega so prisostvovali poljski veleposlanik v Parizu Lukaszewicz, poveljnik poljskih čet v Franciji general Sikorski, državni podtajnik polkovnik Koc in druge ugledne osebnosti. Ko je položil prisego in prevzel vodstvo najvišjih državnih funkcij, je predsednik republike Rackiewicz izdal odlok o odstitvi vlade generala Skladkowskega, češ, da nima možnosti, da bi izvrševala svojo funkcijo, ter imenoval za predsednika vlade generala Vladislava Sikorskega, poveljnika poljskih čet v Franciji. Sikorski je prevzel tudi mesto ministra za vojsko. Za podpredsednika vlade je bil imenovan profesor Stanislav Stronski, za zunanjega ministra Zaleski, za finančnega ministra pa Adam Koc. Ostali člani vlade bodo imenovani kasneje. V poljskih krogih v Franciji izjavljajo, da ima nova poljska vlada značaj vladarodne obrambe.

Kaj si storil za „Kočevskega Slovenca?“

Ali si že uredil letošnjo naročnino, ga širiš in priporočaš svojim sosedom in prijateljem. Tvoje glasilo je, rojak, in svojo narodno zavednost najlepše dokažeš z zvestobo glasniku slovenske družine!

Vaše odjemalce bodo najbolj zadovoljila

vina

Centralne vinarne d. d. Ljubljana VII.
Frankopanska ulica št. 11

Trgovina H. NIČMAN, Ljubljana

Kopitarjeva ulica št. 2

priporoča svojo bogato zalogo kipov, slik, najrazličnejših križev za obesiti in za postaviti z zraven pripadajočimi svečniki, svetinj, rožnih vencev ter pisarniških in šolskih potrebščin. — Trgovci popust!

Naša čisto domača zavarovalnica za vse vrste zavarovanj je edino!

Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani

Požar - Življenje - Posmrtnina - Dota - Starostna preskrba - Avtomobili - Vlomska tatvina - Nezgode - Jamstvo - Staklo - Zvonovi. — Člani prejemaajo mesečnik „Našo moč“.